

POSTANOWIENIE

Dnia 11 maja 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Wojciech Bzibziak (spr.)

Sędziowie: SSA Lena Jachimowska

SSA Marek Procek

po rozpoznaniu w dniu 11 maja 2020 r. w Katowicach na posiedzeniu niejawnym

sprawy z odwołania Syndyka Masy Upadłości (...) S.A. w upadłości likwidacyjnej w K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w C.

przy udziale T. A. (T. A.), P. A. (P. A.), T. B. (T. B.), K. G. (K. G.), M. K. (M. K.), W. K. (W. K.), L. M. (L. M.), N. M. (N. M.), M. P. (M. P.), G. S. (G. S.)

o podstawę wymiaru składek

w związku z zażaleniem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C.

na postanowienie Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach

z dnia 30 grudnia 2019 r., sygn. akt XI U 2286/19

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie i przekazać sprawę do rozpoznania Sądowi Okręgowemu – Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego.

/-/ SSA Lena Jachimowska /-/ SSA Wojciech Bzibziak /-/ SSA Marek Procek

Sędzia Przewodniczący Sędzia

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 30 grudnia 2019 r., sygn. akt XI U 2286/19 Sąd Okręgowy

– Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach po rozpoznaniu sprawy z odwołań Syndyka Masy Upadłości (...) S.A. w upadłości likwidacyjnej w K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C. z 10, 15, 16, 20, 22, 24, 27, 28 i 29 maja 2013 r. ustalających podstawy wymiaru składek dla zainteresowanych: T. A., P. A., T. B., K. G., M. K., W. K., L. M., N. M., M.

P. i G. S. zawiesił postępowanie w sprawie na podstawie art.263 Prawa upadłościowego.

Ustalił Sąd, że postanowieniem z dnia 18 stycznia 2013 r. Sąd Rejonowy Katowice–Wschód w Katowicach Wydział X Gospodarczy w sprawie o sygn. akt X GU 145/12/10 ogłosił upadłość

z możliwością zawarcia układu dłużnika (...) S.A. w K., a postanowieniem z dnia 28 sierpnia 2013 r., sygn. akt X GUp 2/13/10 zmienił sposób prowadzenia postępowania upadłościowego upadłego na postępowanie obejmujące likwidację majątku upadłego.

Zaskarżonymi decyzjami organ rentowy ustalił wysokość podstawy wymiaru składek zainteresowanych w wysokości i w okresach wskazanych w decyzjach, uwzględniając przychód uprzednio zadeklarowany przez płatnika składek ze stosunku pracy. Odwołania od tych decyzji wniósł Syndyk Masy Upadłości (...) S. A. w K. w upadłości likwidacyjnej. Postanowieniem z 13 listopada 2014 r. Sąd Okręgowy w Katowicach zawiesił postępowanie na podstawie art.177 §1 pkt 1 kpc.

Sąd I instancji wskazał nadto, że postanowieniem z dnia 9 kwietnia 2019 r. sędzia-komisarz oddalił sprzeciw wierzyciela – ZUS odnośnie odmowy wpisania na listę wierzytelności należności w wysokości 2.789.969,05 zł, a zażalenie organu rentowego od tego postanowienia zostało oddalone przez Sąd Rejonowy Katowice – Wschód Wydział X Gospodarczy w dniu 26 lipca 2019 r., sygn. akt X Guz 22/19/2.

Sąd Okręgowy w Katowicach – w rozpoznawanej sprawie – postanowieniem z dnia 25 października 2019 r. podjął zawieszono postępowanie. W dniu 19 grudnia 2019 r. Syndyk Masy Upadłości (...) S. A. wniósł o zawieszenie postępowania powołując się na treść art. 263 w związku z art.145 ust.1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe.

Sąd I instancji przytoczył treść art.145 i art.263 Prawa upadłościowego i stwierdził, że niniejsza sprawa ma charakter majątkowy, bowiem jest sporem o podstawę wymiaru składek.

Wskazał Sąd, że postępowanie dotyczy masy upadłości, a jego wynik mógłby mieć wpływ na stan masy upadłości i możliwość zaspokojenia z niej. Do postępowań tych zalicza się postępowania, w których upadłemu przypada rola powoda, jak i pozwanego, bez różnicy czy chodzi w nich o pozycje czynne, czy bierne masy upadłości. Jediną drogą dochodzenia należności w postępowaniu upadłościowym jest zgłoszenie wierzytelności celem ich uznania i umieszczenia na liście wierzytelności. Uznanie i zatwierdzenie przez sędziego-komisarza listy wierzytelności jest potrzebne do uczestniczenia w podziale funduszy masy upadłości.

Taka sytuacja – zdaniem Sądu – nie występuje jednak w niniejszej sprawie. Wierzytelność organu rentowego nie została uwzględniona na liście. Podkreślił Sąd, że odmowa uznania wierzytelności ma znaczenie wyłącznie dla postępowania upadłościowego i nie przesądza o istnieniu wierzytelności poza tym postępowaniem, w procesie wytoczonym przeciwko upadłemu, po ukończeniu lub umorzeniu postępowania upadłościowego.

Z treści art.263 Prawa upadłościowego wynika, że postępowanie sądowe w rozpoznawanej sprawie może być prowadzone dopiero po ukończeniu postępowania upadłościowego.

W konsekwencji, Sąd Okręgowy w Katowicach na podstawie art.263 Prawa upadłościowego w związku z art.174 §1 pkt 4 kpc zawiesił postępowanie w sprawie.

Powyższe postanowienie zaskarżył organ rentowy zarzucając naruszenie:

1) art.145 ust.1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe w związku z art.263 tej ustawy, przez ich błędną wykładnię polegającą na uznaniu, iż postępowanie sądowe może być dalej prowadzone wyłącznie po ukończeniu postępowania upadłościowego, pomimo tego, że ZUS wyczerpał wskazany w art.145 ust.1 tryb dochodzenia roszczeń w postępowaniu upadłościowym, co powinno umożliwić podjęcie postępowania przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych i dochodzenie spornej wierzytelności poza postępowaniem upadłościowym,

2) art.174§ 1 pkt 4 kpc w związku z art.263 Prawa upadłościowego poprzez ich zastosowanie i zawieszenie postępowania w sprawie.

W oparciu o powyższe zarzuty wniósł o jego uchylenie w całości i zasądzenie na swoją rzecz od odwołującego się zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego według norm prawem przepisanych.

Syndyk Masy Upadłości (...) S. A. w K. w upadłości likwidacyjnej wniósł o oddalenie zażalenia w całości i zasądzenie na swoją rzecz od organu rentowego kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm prawem przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

zażalenie jest zasadne.

Kwestia sporna na etapie postępowania zażaleniowego sprowadzała się do oceny zasadności zawieszenia postępowania przez Sąd Okręgowy w Katowicach w oparciu o art.174 §1 pkt 4 kpc w związku z art.263 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe (tekst jedn. Dz. U. z 2019 r., poz.498 ze zm.).

Zgodnie z tym ostatnim przepisem odmowa uznania wierzytelności według przepisów niniejszego działu (DZIAŁ II. Lista wierzytelności – TYTUŁ V. Zgłaszanie i ustalanie wierzytelności) nie stanowi przeszkody do jej dochodzenia we właściwym trybie. Z uwzględnieniem art.145 ust.1 dochodzenie wierzytelności, której odmówiono uznania, jest możliwe dopiero po umorzeniu lub zakończeniu postępowania upadłościowego.

Poprzednio, przed 1 stycznia 2016 r. przepis ten brzmiał: „Odmowa uznania wierzytelności według przepisów niniejszego działu nie stanowi przeszkody do jej dochodzenia we właściwym trybie. Jeżeli odmowa uznania wierzytelności nastąpiła w postępowaniu upadłościowym obejmującym likwidację majątku upadłego, dochodzenie wierzytelności, której odmówiono uznania, jest możliwe dopiero po umorzeniu lub zakończeniu postępowania upadłościowego.

Z kolei art.145 Prawa upadłościowego stanowi, że postępowanie sądowe, administracyjne lub sądownoadministracyjne w sprawie wszczętej przeciwko upadłemu przed dniem ogłoszenia upadłości o wierzytelność, która podlega zgłoszeniu do masy upadłości, może być podjęte przeciwko syndykowi tylko w przypadku, gdy w postępowaniu upadłościowym wierzytelność ta, po wyczerpaniu trybu określonego ustawą, nie zostanie umieszczona na liście wierzytelności.

W utrwalonych poglądach doktryny i orzecznictwa zgodnie przyjmuje się, że odmowa uznania wierzytelności w postępowaniu upadłościowym nie ma skutku powagi rzeczy osądzonej w rozumieniu art.365 §1 kpc i nie przesądza, iż wierzytelność rzeczywiście nie istnieje. Prawomocna odmowa uznania wierzytelności, co do których zawieszono postępowanie na podstawie art.174 §1 pkt 4 kpc, stanowi podstawę do podjęcia zawieszzonego postępowania w oparciu o art.145 ust.1 w związku z art.263 Prawa upadłościowego z udziałem syndyka jako pozwanego.

Podkreślić należy, iż art.145 ust.1 odnosi się do przypadku, w którym postępowanie o wierzytelność podlegającą zgłoszeniu do masy wszczęto przed ogłoszeniem upadłości. Przepis ten nie reguluje natomiast dopuszczalności wszczęcia postępowania po ogłoszeniu upadłości o wierzytelność podlegającą zgłoszeniu sędziemu-komisarzowi. Dopuszczalność wszczęcia takiego postępowania powinna być odczytywana na podstawie art.263 Prawa upadłościowego, który statuuje zakaz wszczynania postępowań do czasu zakończenia lub umorzenia postępowania upadłościowego. W rezultacie, jeśli wierzyciel „nie zdążył” zainicjować przeciwko pozwanemu postępowania sądowego do czasu ogłoszenia jego upadłości, może jedynie dochodzić tej wierzytelności na drodze zgłoszenia jej w postępowaniu upadłościowym sędziemu-komisarzowi. W razie prawomocnej odmowy uznania wierzytelności na liście wierzyciel nie może wszcząć postępowania cywilnego na zasadach ogólnych przeciwko syndykowi. Może takie powództwo wnieść przeciwko upadłemu po zakończeniu lub umorzeniu postępowania upadłościowego.

Regulacja art.263 dotyczy więc jedynie tych wierzytelności, o zasądzenie których przed ogłoszeniem upadłości wierzyciele nie wystąpili na drogę postępowania sądowego. W tych przypadkach prawomocna odmowa uznania wierzytelności na liście wierzytelności uniemożliwia im dochodzenia roszczeń w postępowaniu upadłościowym,

w szczególności nie mogą wytoczyć powództwa przeciwko syndykowi o zasądzenie świadczenia wynikającego z wierzytelności, której odmówiono uznania na liście wierzytelności (por. Prawo upadłościowe. Komentarz. A.J. Witosz, H. Buk, D. Chrapoński ... WKP, 2017, komentarz D. Chrapońskiego do art.145 i art.263).

Podkreślić należy, że art.263 Prawa upadłościowego przed zmianą obowiązującą od 1 stycznia 2016 r. był tak samo interpretowany (por. np. A. Jakubecki, F. Zedler Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz. LEX 2011, komentarz A. Jakubeckiego do art.263).

Okoliczności faktyczne rozstrzyganej sprawy (w zakresie niezbędnym dla potrzeb postępowania zażaleniowego) były bezsporne i przedstawiają się w sposób wskazany przez Sąd Okręgowy w Katowicach.

Przypomnieć zatem jedynie należy, że postanowieniem z dnia 28 sierpnia 2013 r., sygn. akt X GUp 2/13/10 Sąd Rejonowy Katowice–Wschód w Katowicach Wydział X Gospodarczy zmienił sposób prowadzenia postępowania upadłościowego na postępowanie obejmujące likwidację majątku upadłego. Postanowienie to uprawomocniło się w dniu 10 września 2013 r. Decyzje organu rentowego dotyczące ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne wszystkich zainteresowanych zostały wydane w maju 2013 r. i obejmują lata 2003-2004. Odwołania od nich zostały wniesione przez (...) S. A. w K. w upadłości układowej w czerwcu 2013 r. Po zmianie sposobu prowadzenia postępowania upadłościowego do udziału w postępowaniu sądowym wstąpił – w miejsce Spółki (w upadłości układowej) – Syndyk Masy Upadłości (...) S. A. w K. w upadłości likwidacyjnej (k.66 a.s.).

Wskazać w tym miejscu trzeba, że zgodnie z obowiązującym do 31 grudnia 2015 r. artykułem 137¹ Prawa upadłościowego i naprawczego, ogłoszenie upadłości z możliwością zawarcia układu nie wyłączało możliwości wszczęcia i prowadzenia przez wierzyciela spraw sądowych i administracyjnych o wierzytelności podlegające zgłoszeniu do masy upadłości.

Natomiast, jeżeli ogłoszono upadłość obejmującą likwidację majątku upadłego, postępowania sądowe i administracyjne dotyczące masy upadłości mogły być wszczęte i dalej prowadzone jedynie przez syndyka lub przeciwko niemu (art.144 ust.1 Prawa upadłościowego i naprawczego). Zasady dotyczące wpływu ogłoszenia upadłości na inne postępowania w razie ogłoszenia upadłości obejmującej likwidację majątku upadłego (Rozdział 2 Działu V – Wpływ ogłoszenia upadłości na postępowania sądowe i administracyjne) miały również zastosowanie w razie zmiany sposobu prowadzenia postępowania upadłościowego z postępowania z możliwością zawarcia układu na postępowanie obejmujące likwidację majątku upadłego – po uprawomocnieniu się postanowienia o zmianie sposobu prowadzenia postępowania (por. art.143 Prawa upadłościowego i naprawczego).

Przytoczony wcześniej art.145 ust.1 dotyczy więc ogłoszenia upadłości obejmującej likwidację majątku upadłego (był bowiem wymieniony w Rozdział 2 Działu V Prawa upadłościowego i naprawczego).

W świetle wskazanych okoliczności miał on zatem w pełni zastosowanie w rozpoznawanej sprawie.

Postępowanie sądowe (a wcześniej administracyjne) zostało bowiem wszczęte przed ogłoszeniem upadłości likwidacyjnej (...) S. A. w K., a wierzytelność dochodzona przez organ rentowy nie została umieszczona na liście wierzytelności po wyczerpaniu przewidzianego w tym zakresie trybu postępowania – oddalenie postanowieniem z dnia 9 kwietnia 2019 r. sędziego-komisarza sprzeciwu wierzyciela – ZUS odnośnie odmowy wpisania na listę wierzytelności należności w wysokości 2.789.969,05 zł, a następnie oddalenie zażalenia organu rentowego od tego postanowienia przez Sąd Rejonowy Katowice – Wschód Wydział X Gospodarczy w dniu 26 lipca 2019 r., sygn. akt X Guz 22/19/2.

Brak więc było podstaw do zawieszenia postępowania w oparciu o art.263 Prawa upadłościowego w związku z art.174 §1 pkt 4 kpc. Art.263 nie stanowił bowiem podstawy do zawieszenia postępowania. Postępowanie powinno dalej się

toczyć z udziałem Syndyka Masy Upadłości (...) S. A. w K. w upadłości likwidacyjnej (tak jak w postanowieniu Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 4 października 2019 r., sygn. akt X U 1722/13 – k.171 a.s.).

Mając powyższe względy na uwadze, skoro zażalenie okazało się zasadne, Sąd II instancji na mocy art.397 §2 kpc w związku z art.386 §4 kpc uchylił zaskarżone postanowienie i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Katowicach do rozpoznania pozostawiając mu rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego (art.108 §2 kpc).

/-/ SSA Lena Jachimowska /-/ SSA Wojciech Bzibziak /-/ SSA Marek Procek

Sędzia Przewodniczący Sędzia